

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/200/2025
Identifikačné číslo spisu:	4120211817
Dátum vydania rozhodnutia:	16.07.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:4120211817.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F.. F. F., narodeného XX. G. XXXX, B., X. XXX/XX, zastúpeného splnomocnenkyňou Advokátska kancelária Mgr. Jakuba Horvátha, s. r. o., Bratislava - mestská časť Karlova Věs, Staré Grunty 3764/322D, IČO: 57 440 751, proti žalovaným 1/ P. B., narodenému XX. F. XXXX, Z., O. XXX/X, 2/ Q. L., narodenej XX. P. XXXX, Q. K., U.. F.. J.. Š. XXX/XX a 3/ T. F., narodenej XX. Z. XXXX, Z., O. XXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Daliborom Pavelkom, Hlohovec, Pribinova 46, o určenie vlastníckeho práva, eventuálne o odporovateľnosť právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/90/2020, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. februára 2025 sp. zn. 15Co/32/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 25. februára 2025 sp. zn. 15Co/32/2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 19. júna 2023 č. k. 10C/90/2020-348 (v spojení s opravným uznesením z 27. októbra 2023 č. k. 10C/90/2020-505) I. zamietol návrh na prerušenie konania, II. určil, že žalovaná 4/ (dnes 3/) je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností evidovaných na liste vlastníctva č. XXX, vedenom Okresným úradom Z., katastrálny odbor pre okres: Z., obec: Z., katastrálne územie: Z. a to: pozemok, parcela registra „C“ s parc. č. XXXX/X, o výmere 289 m², druh pozemku: záhrada; pozemok, parcela registra „C“ s parc. č. XXXX/X, o výmere 17 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie; pozemok, parcela registra „C“ s parc. č. XXXX/X, o výmere 276 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie; stavba so súpisným číslom XXX, popis stavby: dom, postavený na pozemku, parcela registra „C“ s parc. č. XXXX/X, o výmere 276 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie; stavba bez súpisného čísla, popis stavby: skleník, postavená na pozemku, parcela registra „C“ s parc. č. XXXX/X, o výmere 17 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a IV. žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ustanoveniami § 42a ods. 1 a 2 a § 39 Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“). Vecne uviedol, že žalobca

žalobou v znení jej doplnenia podanou pôvodne iba proti žalovanému 1/ (X. B., narodenému X. F. XXXX, ktorý inak v priebehu odvolacieho konania a to XX. F. XXXX zomrel a voči ktorému došlo už aj k zastaveniu odvolacieho konania) požadoval, aby súd určil, že je voči nemu právne neúčinná darovacia zmluva uzavretá medzi žalovanou 4/ (dnešnou žalovanou 3/) ako daryňou a oprávnenou z vecného bremena a žalovaným 1/ ako obdarovaným a zmluva o zriadení vecného bremena v prospech žalovanej 4/ (i tu rozumej dnešnú žalovanú 3/) zodpovedajúceho jej právu doživotne užívať nehnuteľnosti, obe uzavreté 18. októbra 2017, ktorých predmetom boli sporné nehnuteľnosti (ďalej tiež len „darovacia zmluva z 18. októbra 2017“ alebo „darovacia zmluva 1“) a že je voči nemu právne neúčinná i ďalšia darovacia zmluva uzavretá medzi žalovanou 4/ ako daryňou a žalovaným 1/ ako obdarovaným, ktorá bola uzavretá v októbri 2017 a jej predmetom boli nehnuteľnosti, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území X. a sú zapísané na liste vlastníctva č. XXX (ďalej tiež len „nehnuteľnosti v KU X.“ a „darovacia zmluva z októbra 2017“ alebo „darovacia zmluva 2“).

2. Z vykonaného dokazovania považoval (súd prvej inštancie) za nesporné a v konaní za preukázané, že žalovaná 4/ bola výlučnou vlastníčkou sporných nehnuteľností, tie nadobudla dedením a darovala ich žalovanému 1/, ktorý dar prijal, pričom sa v jej prospech dohodli na zriadení vecného bremena (v práve žalovanej 4/ darované nehnuteľnosti neobmedzene a nerušene užívať až do jej smrti) a povinnosti žalovaného 1/ umožniť jej nerušený výkon toho práva, žalovaný sa tiež zaviazal poskytnúť žalovanej 4/ pomoc v starobe a chorobe a vzal na vedomie, že predmet daru sa za života žalovanej 4/ nesmie previesť na tretiu osobu darovacou alebo kúpnu zmluvou. Vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného 1/ a vecného bremena v prospech žalovanej 4/ bol povolený rozhodnutím Okresného úradu Nitra z 23. októbra 2017 V XXX/XXXX. V konaní bolo tiež preukázané, že zo sporných nehnuteľností bola časť odčlenená geometrickým plánom a odpredaná J. K. a zvyšnú časť (pozemky parcely registra „C“ parc. č. XXXX/X výmera 289 m² - záhrada, parc. č. XXXX/X výmera 17 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parc. č. XXXX/X výmera 276 m² - zastavaná plocha a nádvorie a stavby dom so súpisným číslom XXX postavený na pozemku registra „C“ s parc. č. XXXX/X a skleník bez súpisného čísla postavený na pozemku registra „C“ s parc. č. XXXX/X) predal žalovaný 1/ žalovaným 2/ a 3/, každému v podiele 1-ice k celku za kúpnu cenu 5 000 € s odôvodnením, že kúpna cena bola určená s prihliadnutím na vecné bremeno, ktoré kupujúci prebrali na seba. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam požadoval primárne určiť vlastnícke právo žalovanej 4/ a išlo tu o pozitívnu určovaciu žalobu, ktorá bola v zásade prípustná [§ 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“], keďže jedinou podmienkou jej prípustnosti bola existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Námitky žalovanej 4/, že nebolo možné proti jej vôli určiť jej vlastnícke právo, považoval za nedôvodné a konštatoval, že naliehavý právny záujem na takomto určení je daný vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom je možné túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť. Naliehavosť by nebola daná, ak by žalobca mal k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva. Keďže žalobca tvrdil, že darovacia zmluva 1, ktorú žalovaná 4/ uzavrela so žalovaným 1/ nebola platná, a preto primárne požadoval určiť, že žalovaná 4/ bola vlastníčkou sporných nehnuteľností a ak predpokladom eventuálneho určenia neúčinnosti právneho úkonu bola jeho platnosť, nemohla byť eventúrna žaloba iným spôsobom ochrany práva žalobcu tak, ako nedôvodne namietali žalovaní. Vo vzťahu k eventuálnemu určeniu, že právny úkon, ktorý sa týkal sporných nehnuteľností bol voči žalobcovi právne neúčinný a rovnako bol voči nemu neúčinný aj právny úkon týkajúci sa nehnuteľností v KU X., bola podľa súdu prvej inštancie žaloba prípustná podľa § 137 písm. c) CSP, pretože to vyplývalo z osobitného predpisu (§ 42a OZ), podľa ktorého sa veriteľ môže domáhať určenia, že dlžníkove právne úkony sú voči nemu právne neúčinné.

3. Súd prvej inštancie skúmal aj aktívnu a pasívnu vecnú legitimáciu sporových strán a mal za to, že keďže žalobca mohol žiadať určiť vlastnícke právo žalovanej 4/ voči žalovaným 2/ a 3/ (ktorým svedčí zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností), svedčala mu aj aktívna vecná legitimácia na podanie žaloby a žalovanej 4/ svedčala pasívna vecná legitimácia v konaní o určenie vlastníckeho práva. V konaní o určenie, že právne úkony žalovanej 4/ boli voči žalobcovi právne neúčinné, svedčala aktívna legitimácia žalobcovi ako veriteľovi pohľadávky (§ 42b ods. 1 OZ) a pasívna vecná legitimácia svedčala žalovanému 1/, ktorý mal z oboch odporovaných právnych úkonov prospech (§ 42b ods. 2 OZ). Pre

úspešnosť odporovacej žaloby nebolo podmienkou, aby bol dlžník stále vlastníkom veci, ktorú nadobudol na základe odporovaného právneho úkonu, pasívna legitimácia preto svedčala aj žalovaným 2/ a 3/, ktorí boli jeho právnymi nástupcami, pretože v konaní bolo preukázané, že im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právneho úkonu proti ich predchodcovi (§ 42b ods. 3 OZ). V konaní bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že žalobca mal proti žalovanej 4/ vymáhateľnú pohľadávku vo výške 40 491,85 €, ktorá mu bola právoplatne súdom priznaná. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že právne účinky vkladu z darovacej zmluvy 1 nastali ku dňu 23. októbra 2017 a z darovacej zmluvy 2 ku dňu 13. novembra 2017, a keďže žalobca si právo odporovať uplatnil žalobou na súde dňa 26. októbra 2020 (?), urobil tak v lehote 3 rokov (§ 42a ods. 2 OZ). Keďže lehota bola voči primárnemu dlžníkovi (t. j. žalovanému 1/) zachovaná, bola zachovaná táto lehota aj voči jeho právnym nástupcom, t. j. žalovaným 2/ a 3/ (R 6/2021), a preto nepovažoval námietky žalovaných 2/ a 3/, že žaloba bola podaná proti nim po uplynutí 3-ročnej zákonnej lehoty za dôvodné. Hoci žalovaná 4/ bola v trestnom konaní právoplatne oslobodená spod obžaloby z dôvodov, že za priebeh dedičského konania zodpovedá notár, v civilnom konaní mal súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalovaná 4/ obe darovacie zmluvy uzavrela v úmysle ukrátiť žalobcu, ktorý bol jej veriteľom. Výsluchmi žalovaných 1/, 2/ a 4/ bolo preukázané, že žalovaný 1/ bol vo vzťahu k žalovanej 4/ blízkou osobou, pretože bol bratom jej dlhoročného partnera (žalovaného 2/). Dôkazné bremeno na preukázanie, že úmysel žalovanej 4/ ako dlžníčky nemohol ani pri náležitej starostlivosti poznať, sa preto prenáša na žalovaného 1/, ktorý však toto dôkazné bremeno v konaní neunesol. Rovnako tak bolo v konaní preukázané, že okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právneho úkonu proti žalovanému 1/ museli byť známe aj žalovanému 2/ ako aj žalovanej 3/, ktorá je blízkou osobou žalovanej 4/. Keďže žalovaná 4/ sa nachádza v stave hmotnej núdze, boli nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom oboch darovacích zmlúv objektívne jej jediným majetkom, z ktorého mohla byť v exekučnom konaní pohľadávka žalobcu uspokojená. Právo odporovať mal pritom žalobca aj vtedy, ak bol jeho nárok už vymáhateľný alebo dokonca už bol aj uspokojený. Z uvedených dôvodov neboli tieto námietky žalovaných dôvodné. V konaní mal súd prvej inštancie za preukázané, že účelom právnych úkonov (darovacích zmlúv, ktorých zmluvnou stranou bola žalovaná 4/, a ktoré sa týkali sporných nehnuteľností aj nehnuteľností v KU X.Ľ.), bolo zmariť uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu, pretože žalovaná 4/ po týchto právnych úkonoch stratila všetok svoj majetok, z ktorého mohla byť jeho pohľadávka uspokojená v exekučnom konaní. Tieto právne úkony tak odporovali zákonu a boli preto neplatné (§ 39 OZ). Z rovnakého dôvodu boli neplatné aj ďalšie právne úkony, ktorými sporné nehnuteľnosti nadobudli od žalovaného 1/ žalovaní 2/ a 3/. Vo vzťahu k dobrej viere nadobúdateľa, t. j. jeho dobromyseľnosti (v tom, že tomu, od koho „právo“ nadobúda, toto právo aj skutočne patrí) podľa súdu prvej inštancie dobrá viera nadobúdateľa, že vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon, v taxatívne vymedzených prípadoch, nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje, pričom v prejednávanej veci nešlo o takýto prípad. Keďže obe darovacie zmluvy boli neplatné, nemohol žalovaný 1/ na ich základe platne nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam a ani toto vlastnícke právo následne platne previesť na žalovaných 2/ a 3/. Žaloba žalobcu bola preto v časti o určenie vlastníckeho práva žalovanej 4/ k sporným nehnuteľnostiam (s výnimkou nehnuteľností, ktoré už vlastní tretia osoba J. K., a ktoré neboli predmetom tohto sporu) dôvodná a súd vyhovel primárnemu žalobnému petitu, keď nebolo možné určiť neplatný právny úkon za neúčinný. Vo vzťahu k nehnuteľnostiam v KU X. súd prvej inštancie žalobu zamietol, pretože na konanie o určenie vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy 2, by bol miestne príslušný rozhodovať iný súd (bod 13. rozsudku). Hoci bolo rozhodnutie, ktorým bola žalobcovi priznaná proti žalovanej 4/ peňažná pohľadávka právoplatná, proti rozsudku odvolacieho súdu bolo podané dovolanie, o ktorom nebolo (do rozhodovania v tejto veci) rozhodnuté. Keďže ale súd posúdil oba právne úkony ako neplatné, otázka existencie pohľadávky žalobcu, ktorá sa rieši v dovolacom konaní, nemala už v konaní zásadný význam, a preto súd prvej inštancie návrh žalovaných na prerušenie konania do skončenia dovolacieho konania ako nedôvodný zamietol. Súd prvej inštancie rozhodol aj o nároku na náhradu trov konania, a keďže obe strany sporu boli v konaní v časti úspešné, a to v pomere 1 -ina, súd prvej inštancie rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania (§ 255 ods. 2 CSP).

4. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 25. februára 2025 sp. zn. 15Co/32/2023 rozsudok súdu

prvej inštancie výrokom I. (v rozsahu napadnutej časti I., II. a IV. výroku) potvrdil a výrokom II. priznal žalobcovi proti žalovaným 2/, 3/ a 4/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Po preskúmaní napadnutého rozsudku a predchádzajúceho procesného postupu súdu prvej inštancie dospel k záveru, že odvolanie nebolo opodstatnené a uplatnené odvolacie dôvody neboli preukázané. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona, ex lege a hľadá sa naň, akoby nebol urobený (§ 39 OZ). Táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným schválením a nemôže sa ani konvalidovať dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. K otázke vplyvu absolútnej neplatnosti právneho úkonu na práva dobromyseľných nadobúdateľov poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ÚS SR“ alebo „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 50/2010, podľa ktorého nikto nemôže previesť na iného právo, ktoré sám nemá. Zdôraznil, že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť. Ďalej uviedol, že vo všeobecnosti bolo možné za vlastníka považovať osobu, v prospech vlastníctva, ktorej svedčí nadobúdacie konanie (modus) a zodpovedajúci právny titul (titulus), napríklad darovacia zmluva, resp. iná zmluva. Dobrá viera ďalších nadobúdateľov bola významná len potiaľ, že im bolo možné priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa v dobrej viere, ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky nepriznáva. V kontexte so skutkovými závermi vyplývajúcimi z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie odvolací súd dospel zhodne ako súd prvej inštancie k záveru, že v danom prípade primárnym účelom konaní žalovanej 4/ bolo jednoznačne a nad akúkoľvek pochybnosť zmariť vymożenie žalobcovej pohľadávky voči nej, pričom uvedené konanie bolo možné považovať jednak za konanie v rozpore s dobrými mravmi a samotné znemożnenie výkonu rozhodnutia, respektíve znemożnenie vymożiteľnosti pohľadávky bolo možné považovať za rozpor so zákonom. Nakoľko teda prioritným a zásadným bolo posúdenie vecnej správnosti konštatovania súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 a odvolací súd sa s argumentáciou súdu prvej inštancie stotožnil, ďalšie argumenty žalovaných v podanom odvolaní nepovažoval za rozhodné. Odvolací súd konštatoval, že v danom prípade bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán, pričom súdy nemuseli dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami, ale len na tie, ktoré mali pre vec podstatný význam. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach postupom podľa § 387 ods. 1 aj 2 CSP z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil právne ust. § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a vecne plným úspechom žalobcu v odvolacom konaní.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ (pôvodná žalovaná 4/, ďalej tiež „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka vo vzťahu k záverom o absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 namietala, že neexistoval žiaden dôvod, pre ktorý by mala byť predmetná darovacia zmluva neplatná a žalobca bol oprávnený domáhať sa len neúčinnosti tejto zmluvy voči nej (ako ukrátený veriteľ). Dovolateľka bola toho názoru, že nižšie súdy pri rozhodovaní v tejto veci zjavne pochybili nesprávnym právnym posúdením veci, nakoľko sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uplatnený dovolací dôvod bol naplnený podľa dovolateľky s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 25. novembra 2008 sp. zn. 4Cdo/107/2007 (R 47/2009), ktorým bolo judikované, že „...skutočnosť, že povinný porušil zákaz nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii, ktorý uložil súdny exekútor v upovedomení o začatí exekúcie [§ 47 ods. 1 písm. b) EP], nemá za následok neplatnosť právneho úkonu povinného, ktorým tento zákaz porušil, ale vznik práva oprávneného odporovať tomuto právnemu úkonu povinného v zmysle § 42a a 42b OZ a domáhať sa určenia, že ide o právny úkon, ktorý je voči oprávnenému neúčinný ...“. Vyššie uvedený judikovaný právny názor bol v neskoršom období aprobovaný aj ďalším uznesením najvyššieho súdu zo 16. novembra 2018 sp. zn. 3Cdo/197/2016. Dovolateľka ďalej doplnila, že v čase uzavretia darovacej zmluvy 1, ktorú súdy v prejednávanej veci vyhodnotili ako absolútne neplatnú, bolo uplatňovanie pohľadávky žalobcom len v súdnom štádiu, t. j. pohľadávka ešte ani len nebola žalobcovi právoplatne priznaná, čo z povahy veci znamenalo, že nemohla byť vymáhaná ani exekučne. Ak potom najvyšší súd judikoval, že ani zbavenie sa majetku dlžníkom za účelom ukrátenia

pohľadávky veriteľa po začatí exekučného konania voči dlžníkovi nemohlo byť dôvodom pre určenie neplatnosti ukracujúceho úkonu, potom závery nižších súdov o neplatnosti darovacej zmluvy 1 z dôvodu, že žalovaná 4/ sa mala predmetným právnym úkonom zbaviť majetku s úmyslom zmať vymáhateľnú pohľadávku žalobcu boli absolútne nesprávne a nedôvodné. Dovolateľka opätovne zdôraznila, že v čase uzavretia darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 nebola voči nej žiadna exekúcia na vymozenie pohľadávky žalobcu ani len začatá, nemala žiadne zákonné obmedzenie ani žiadnym exekútorom uložený zákaz nakladať s nehnuteľnosťami, ktoré boli predmetom prevodu na základe darovacej zmluvy, preto boli závery súdov v tejto veci o neplatnosti darovacej zmluvy nesprávne. Dovolateľka mala na základe uvedených skutočností za to, že žalobca sa mohol v konaní úspešne domáhať len vyslovenia neúčinnosti darovacej zmluvy týkajúcej sa sporných nehnuteľností za podmienky, že by bol objektívne preukázaný úmysel dovolateľky týmto úkonom ukrátiť uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu a ďalšie zákonom predpokladané podmienky. Poukázala tiež na to, že darovacia zmluva 1 bola medzi ňou a žalovaným 1/ uzavretá dňa 18. októbra 2017 (v konaní nebolo sporné), pričom z vykonaného dokazovania vyplynulo, že účinky vkladu do príslušného katastra nastali dňom 23. októbra 2017. Keďže právnemu úkonu možno odporovať v lehote troch rokov (§ 42a ods. 2 OZ) a žalobca podal žalobu na súd až 26. októbra 2020, stalo sa tak po uplynutí trojročnej zákonnej lehoty. Napriek námietkam žalovaných nižšie súdy vyslovili, že žaloba, ktorou sa žalobca domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu, bola podaná včas. Aj takýto záver považovala dovolateľka za zjavne nesprávny a odporujúci zistenému skutkovému stavu veci. Z uvedeného pre dovolateľku vyplývalo, že ak by aj žalobca v konaní preukázal úmysel žalovanej 4/ ukrátiť darovacou zmluvou 1 uspokojenie pohľadávky žalobcu, a teda by bolo možné takúto žalobu vyhodnotiť ako dôvodnú, žalovaní v konaní účinne namietali, že žaloba bola podaná oneskorene. Na základe všetkých uvedených skutočností mala dovolateľka za to, že výroky rozsudkov nižších súdov, ktorými určili, že žalovaná 4/ je výlučnou vlastníčkou sporných nehnuteľností boli zjavne nesprávne z dôvodu, že spočívali v nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko súdy sa pri riešení rozhodujúcej právnej otázky zjavne odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a súčasne je napadnuté rozhodnutie v zjavnom rozpore s aplikovateľnými ustanoveniami zákona. Ak z vykonaného dokazovania vyplynulo, že súdy nemohli vyhovieť ani žalobe v časti, v ktorej sa žalobca in eventum domáhal určenia, že darovacia zmluva 1 je voči žalobcovi právne neúčinná, a to z dôvodu oneskorene podanej žaloby, takáto žaloba mala byť súdmi zamietnutá. Nesprávnymi sú podľa dovolateľky aj rozhodnutia nižších súdov o trovách konania, nakoľko v prípade zamietnutia žaloby by mala vo veci plný procesný úspech, a teda i nárok na náhradu trov konania. Navrhla preto aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu zamietnutím žaloby a priznaním jej práva na náhradu trov konania pred nižšími súdmi aj pred dovolacím súdom.

6. Žalobca v dovolacom návrhu namietal neprípustnosť odôvodnenia dovolania, pretože dovolateľka dovoláciu argumentáciu (odvolací súd nesprávne posúdil darovaciu zmluvu ako absolútne neplatnú podľa § 39 OZ, hoci na uvedenú situáciu zákonodarca koncipoval osobitnú právnu úpravu odporovania právnemu úkonu v § 42a a § 42b OZ, ktorá použitie § 39 OZ vylučuje) nepoužila vo svojom odvolaní, a preto sa ňou odvolací súd nemohol zaoberať. Namietal, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci je daný iba vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd, alebo ak odvolací súd namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie svojim procesným postupom nenapravil. Podľa žalobcu tak ale nemôže byť v prípade, keď samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania a predmetná právna otázka sa tak nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť (aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu). Ak potom k uplatneniu námietky nesprávneho právneho posúdenia zakladajúcej prípustnosť a dôvodnosť dovolania nedošlo v odvolacom konaní v rámci ochrany práv odvolateľa, hoci táto mu bola známa už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu. Žalobca pripustil, že dovolateľka síce v odvolaní nesúhlasila s neplatnosťou darovacej zmluvy 1, nikdy (rozumej až do podania dovolania) ale neargumentovala tým, že by právna úprava v ust. § 42a a § 42b OZ vylučovala uplatnenie neplatnosti právneho úkonu pre jeho rozpor s dobrými mravmi (na tom istom skutkovom základe). Žalobca súčasne nesúhlasil s dovolacou argumentáciou dovolateľky a berúc do úvahy všetky okolnosti uzavretia darovacej zmluvy 1 bolo podľa

jeho názoru potrebné odlíšiť ju od „obyčajných“ odporovateľných úkonov, keďže ich kombinácia urobila z darovacej zmluvy niečo viac ako len odporovateľný úkon, a to úkon absolútne neplatný pre intenzitu jeho rozporu s dobrými mravmi, pričom poukázal v tomto na právne vety súdov a právnej doktríny [rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 3. októbra 2007 sp. zn. 30 Cdo 2684/2007 a Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. zväzok (všeobecná časť). Veľký komentár 3. aktualizované vydanie. Bratislava: Eurokódex 2017, 607s.]; nesúhlasiac napokon ani s tvrdením o podaní odporovacej žaloby oneskorene, keďže túto súdu doručil elektronicky 23. októbra 2020, t. j. presne tri roky od povolenia vkladu vlastníckeho práva z darovacej zmluvy 1 v prospech žalovaného 1/.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech boli vydané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľka v prejednávanej veci dovolanie odôvodnila dôvodom prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke pre jeho rozhodnutie významnej za cenu odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Podľa § 39 OZ neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

11. Podľa § 42a ods. 2 OZ odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený, a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

12. V zmysle ustálenej súdnej praxe účelom odporovateľnosti právnych úkonov je zabrániť nepoctivým úkonom dlžníka, ktorými znižuje svoj majetok (veci, práva a pohľadávky) na úkor veriteľov. Podstatou odporovateľnosti je tzv. relatívna neúčinnosť právneho úkonu voči ukrátenému veriteľovi, ktorá znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, akoby k tomuto úkonu vôbec nedošlo. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony, pre ktoré musia byť vždy naplnené zákonné kritéria ich platnosti (§ 37 až 39 OZ). Odporovateľnosť ako osobitný procesný inštitút občianskeho práva poskytuje ochranu práve v takých prípadoch, keď sa dlžník nepoctivým spôsobom zbavuje majetku s úmyslom ukrátiť svojho veriteľa. Samotné nepoctivé konanie dlžníka v úmysle ukrátiť svojho veriteľa ale nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, zakladá však právo takýto právny úkon v súdnom konaní odporovať (§ 42a a § 42b OZ) a domáhať sa určenia jeho právnej neúčinnosti [4Cdo/107/2007 (R 47/2009) a 3Cdo/197/2016]. Aktívna legitímácia v konaní o neúčinnosť právneho úkonu prislúcha ktorémukoľvek veriteľovi, ktorý bol ukrátený napadnutým právnym úkonom, za predpokladu, že má voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku. Pokiaľ nejde o vymáhateľnú pohľadávku spravidla judikovanú v súdnom konaní, veriteľ v spore o neúčinnosť právneho úkonu nie je aktívne legítimovaný. Keďže predmetom odporovateľnosti môžu byť iba platné právne úkony, bolo v prejednávanej veci nevyhnutné (aj s ohľadom na eventuality petít žaloby) posudzovať a ustáliť platnosť darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 ako odporovateľného právneho úkonu, so zreteľom na okolnosti, ktoré existovali v čase jeho vzniku (R 54/2010) a zodpovedať následne otázku, či mohla byť eventúálna žaloba o určenie neúčinnosti právneho úkonu iným spôsobom obrany žalobcu.

13. Z obsahu spisu vyplýva, že darovacia zmluva 1 bola uzavretá 18. októbra 2017 a právne účinky jej vkladu nastali ku dňu 23. októbra 2017. Konanie na súde prvej inštancie bolo uznesením z 22. novembra 2021 č. k. 10C/90/2020-150 prerušené až do právoplatného skončenia konania vo veci vedenej na (dnes už bývalom) Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/100/2016, ktorého predmetom bola pohľadávka žalobcu. Uznesením zo 14. marca 2023 č. k. 10C/90/2020-180 potom súd prvej inštancie rozhodol, že v konaní pokračuje, pretože konanie, kvôli ktorému bolo konanie prerušené, bolo právoplatne skočené (dátum právoplatnosti v rozsudkoch nižších súdov chýba). Z uvedenej časovej osi je nepochybné, že žalobcovi bola súdom právoplatne priznaná vymáhateľná pohľadávka až po uzatvorení darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 a potom, čo nastali účinky vkladu do príslušného katastra. Nebolo tak možné stotožniť sa so závermi odvolacieho súdu, ktorý (zhodne so súdom prvej inštancie) dospel k záveru, že primárnym konaním dovolateľky (v čase pristúpenia ňou k uzavretiu darovacej zmluvy 1) bolo jednoznačne a nad akúkoľvek pochybnosť zmarit' vymożenie žalobcovej pohľadávky, pričom uvedené konanie bolo možné považovať jednak za konanie v rozpore s dobrými mravmi a samotné znemożnenie výkonu rozhodnutia, respektíve znemożnenie vymożiteľnosti pohľadávky bolo možné považovať za rozpor so zákonom (bod 12. rozsudku). Odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) tak vyvodil absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 z existencie súdom právoplatne priznanej a vymáhateľnej pohľadávky, ktorá ale bola právoplatne priznaná žalobcovi až po uzavretí zmluvy. Túto súdom (neskôr) priznanú pohľadávkú nebolo možné v čase uzavretia darovacej zmluvy z 18. októbra 2017 vymáhať (exekučne) a dovolateľka tak logicky nemohla ani znemożniť výkon rozhodnutia, ktoré v rozhodnom čase neexistovalo (body 11. a 12. rozsudku). Samotná skutočnosť, že dovolateľka v čase vzniku právneho úkonu, o ktorom je reč, konala v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, preto pri interpretácii záverov z rozhodnutia R 47/2009 za pomoci argumentu právnej logiky „a maiori ad minus“ (od väčšieho k menšiemu) nemohla spôsobiť absolútnu neplatnosť predmetnej darovacej zmluvy, ale (nanajvýš) vznik práva žalobcu odporovať takémuto právnomu úkonu dovolateľky v zmysle § 42a a § 42b OZ a domáhať sa určenia, že ide o právny úkon, ktorý je voči nemu neúčinný (čo znamená, že ak neplatnosť právneho úkonu nezakladá porušenie zákazu nakladania uloženého exekútorom v upovedomení o začatí exekúcie na základe už existujúceho exekučného titulu, tým skôr taký následok tu nemôže byť vtedy, ak k vydaniu exekučného titulu spôsobilého byť predmetom exekúcie ešte ani nedošlo). Žalovaní pritom namietané nesprávne právne posúdenie súdom prvej inštancie namietali už odvolaním (tu porovnaj bod 4. rozsudku odvolacieho súdu) a odvolací súd mal možnosť na vznesené odvolacie námietky reagovať (§ 388 CSP); ako ale vyplýva z odôvodnenia jeho rozsudku, s právnymi závermi súdu prvej inštancie sa stotožnil (bod 8. rozsudku).

14. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania preto najvyšší súd dospel k záveru, že v danej procesnej situácii, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty ďalšieho konania prichádza do úvahy iba zrušenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (keď nápravu možno dosiahnuť týmto spôsobom) z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z týchto dôvodov tak bolo potrebné podľa § 449 ods. 1 CSP a § 450 rovnakého zákona rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

15. V novom konaní bude odvolací súd povinný opätovne vyhodnotiť platnosť darovacej zmluvy 1 so zreteľom na všetky v konaní preukázané a zistené skutočnosti, ktoré existovali v čase jeho vzniku a následne vzťah (ne)platnosti a odporovateľnosti právneho úkonu posúdiť v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu (R 47/2009). Nadväzujúc na tieto východiská bude jeho povinnosťou v odôvodnení nového rozhodnutia sa ústavne konformným spôsobom tiež vysporiadať so všetkými zákonnými podmienkami odporovateľnosti (právnej neúčinnosti) posudzovaného právneho úkonu so zreteľom k tomu, že nateraz sa práve eventúálna žaloba o určenie neúčinnosti právneho úkonu javí jediným iným spôsobom ochrany práv žalobcu.

16. V súvislosti s námietkou podania tzv. odporovacej žaloby oneskorene pritom dovolací súd považuje za potrebné poukázať na zjavnú nesprávnosť týkajúcu sa údajov o čase uplatnenia práva, prevzatú odvolacím súdom do odôvodnenia jeho rozsudku z argumentácie súdu prvej inštancie [tu porovnaj časť odôvodnenia dovolaním napadnutého potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu reproduktujúcu závery

súdu prvej inštancie v znení „...Právne účinky vkladu z darovacej zmluvy 1 nastali ku dňu 23. 10. 2017 a z darovacej zmluvy 2 nastali ku dňu 13. 11. 2017 a pretože žalobca si právo odporovať uplatnil žalobou na súde dňa 26. 10. 2020, urobil tak v lehote 3 rokov podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka ...“ (bod 3, str. 3, posledný odsek druhá veta)]. Pretože 23. október 2020 pripadol na piatok a bežný pracovný deň, pri ktorom posun posledného dňa lehoty na podanie tzv. odporovacej žaloby (na iný deň) neprichádza do úvahy (§ 122 ods. 2 a 3 OZ), podanie žaloby až 26. októbra 2020 by bolo naozaj oneskoreným, zo spisu však vyplýva, že žalobca si právo odporovať uplatnil žalobou na súde už 23. októbra 2020 (č. l. 44 - 48). Povinnosťou odvolacieho súdu za novej právnej situácie (za stavu dominantnej potreby zaobrania sa práve odporovateľnosťou) preto bude aj tento čiastočne nesprávny záver súdu prvej inštancie korigovať.

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.